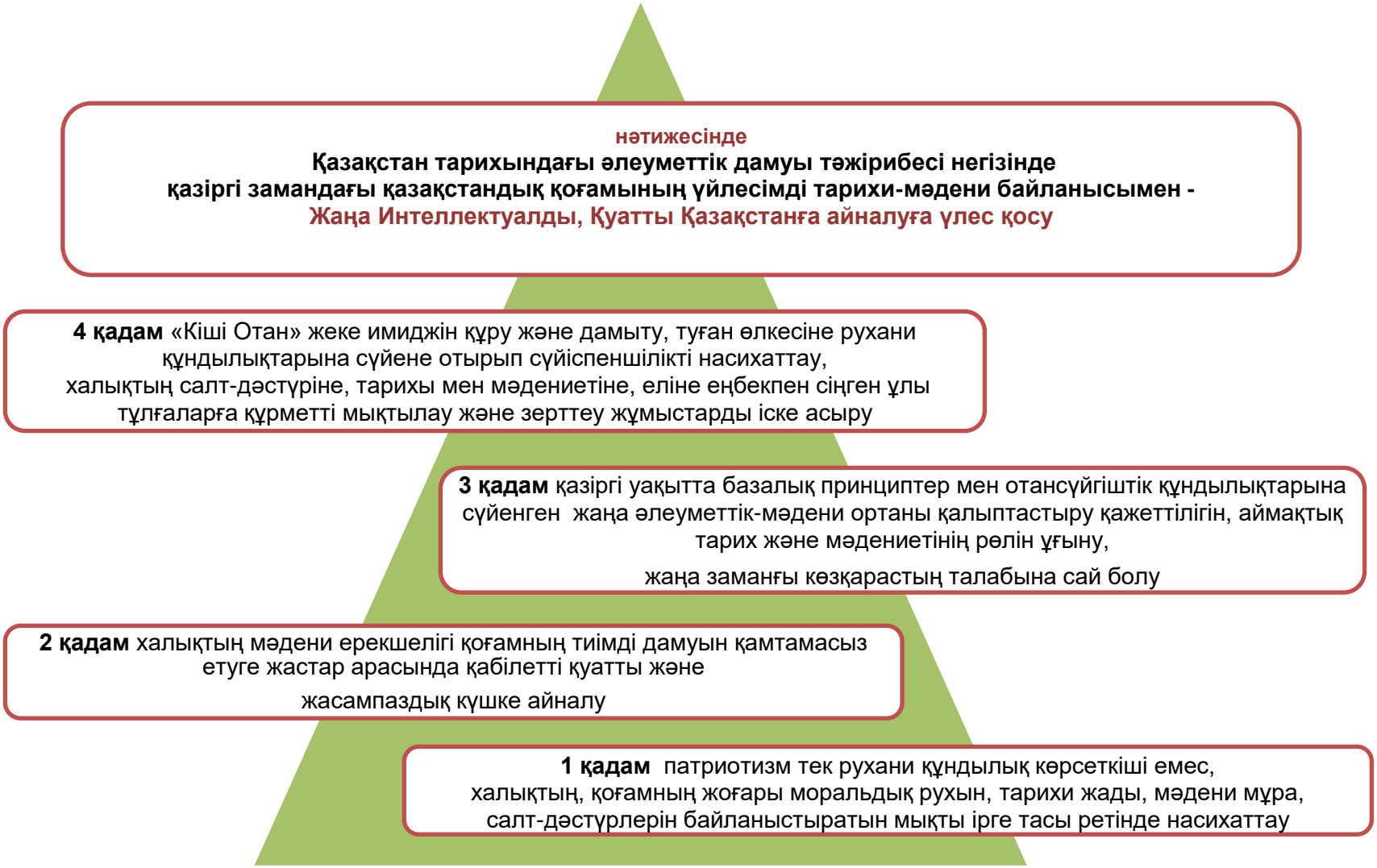
AUEZOV
UNIVERSITY
1943

ТҰЛҒАТАНУ.
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРІНІҢ МЫСАЛЫНДА ҚАЗАҚ ТАРИХЫНДАҒЫ ҰЛЫ ТҰЛҒАЛАРДЫ ДӘРІПТЕУ

Торгаутова Шолпан Аширалиевна
«Тарих және этнология» ғылыми орталығының басшысы,
«QAZAQTANÝ» республикалық ғылыми журналдың жауапты редакторы

«ӘЛЕУМЕТТІК-ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ НАҚТЫ НӘТИЖЕГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ СТРАТЕГИЯСЫ

- **Тұлға** — жеке адамның өзіндік адамгершілік, әлеуметтік, психологиялық қырларын ашып, адамды саналы іс-әрекет иесі және қоғам мүшесі ретінде жан-жақты сипаттайтын ұғым. Адамның әлеуметтік қасиеттерінің жиынтығы, қоғамның даму жемісі және белсенді қызмет ету мен қарым-қатынас орнату арқылы жеке адамды әлеуметтік қатынастар жүйесіне енгізудің жемісі.

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ НЕГІЗІНДЕ ЖОБАЛАР ҚҰРУ

АРНАЙЫ ЖОБАЛАРДЫ және КІШІ БАҒДАРЛАМАЛАРДЫ ІСКЕ АСЫРУ

Қоғамдық сана жаңғыртудың қағидаттарын әзірлеу ғана емес, сондай-ақ салт-дәстүрдің ұлы күшін жоғалтпай, уақыттың сын қатерлеріне жауап беруге мүмкіндік беретін нақты жобаларды талап етеді. Осыған байланысты, бағдарламаны іске асыру үшін жаңа тәсілдер әзірленді: тікелей және ұзақмерзімді нәтижелерге қол жеткізу үшін мақсаттар, міндеттер және индикаторлар айқындалған.

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ АРНАЙЫ ЖОБАЛАРЫ ЖӘНЕ КІШІ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ

2017-2018 ЖЫЛДАРЫ “БОЛАШАҚҚА БАҒДАР: РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ” МАҚАЛАСЫНЫҢ НӘТИЖЕСІНДЕ ЕНГІЗІЛДІ

1.«ТУҒАН ЖЕР» арнайы жобасы.
2. «ЖАҢА ГУМАНИТАРЛЫҚ БІЛІМ: ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ 100 ЖАҢА ОҚУЛЫҚ» арнайы жобасы
3.«ҚАЗАҚСТАННЫҢ САКРАЛЬДЫ ГЕОГРАФИЯСЫ» арнайы жобасы
4.«ЖАҺАНДАҒЫ ЗАМАНАУИ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МӘДЕНИЕТ» арнайы жобасы
5.«100 ЖАҢА ЕСІМ» арнайы жобасы
6. «АУЫЛ ЕЛ БЕСІГІ» арнайы жобасы
7. «ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ЛАТЫН ӘЛІПБИІНЕ КЕЗЕҢ-КЕЗЕҢМЕН КӨШУІ» арнайы жобасы

2019 ЖЫЛДАН БАСТАП “ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ ЖЕТІ ҚЫРЫ” МАҚАЛАСЫНЫҢ НӘТИЖЕСІНДЕ ЕНГІЗІЛДІ

8. «АРХИВ – 2025» арнайы жобасы
9. “ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ ҰЛЫ ТҰЛҒАЛАРЫ» арнайы жобасы
10.«ТҮРК ӘЛЕМІНІҢ ГЕНЕЗИСІ» арнайы жобасы
11. «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ ЕЖЕЛГІ ӨНЕР ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МҰРАЖАЙЫ» арнайы жобасы
12. «ДАЛА ФОЛЬКЛОРЫ МЕН МУЗЫКАСЫН МЫҢ ЖЫЛ» арнайы жобасы
13. «КИНО ЖӘНЕ ТЕЛЕАРНАЛАДАҒЫ ТАРИХ» арнайы жобасы

2020 ЖЫЛЫ 11 МАУСЫМНАН БАСТАП COVID-19 ПАНДЕМИЯҒА ҚАРСЫ ҚАЗАҚСТАН ӘЛЕУМЕТІН ҮНЕМШІЛДІККЕ БАУЛУ, НӘТИЖЕЛІ ЕҢБЕККЕ, ОТАНДЫҚ ӨНІМДІ ДАМЫТУ ЖӘНЕ НЫҒАЙТУ МАҚСАТЫНДА 4 ЖАҢА ЖОБА ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

14. «ЕҢБЕК – ЕЛДІҢ МҰРАТЫ» арнайы жобасы
15 «ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТ» арнайы жобасы
16. «ҮНЕМ – ҚОҒАМ ҚУАТЫ» арнайы жобасы
17.«ДӘСТҮР МЕН ҒҰРЫП» арнайы жобасы

2017 ЖЫЛЫ КІШІ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ ЕНГІЗІЛДІ

1.«РУХАНИ ҚАЗЫНА» кіші бағдарламасы
2.«ТӘРБИЕ ЖӘНЕ БІЛІМ» кіші бағдарламасы
3.«АТАМЕКЕН» кіші бағдарламасы
4.«АҚПАРАТ ТОЛҚЫНЫ» кіші бағдарламасы

9 БАҒЫТЫ
«ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ ҰЛЫ ТҰЛҒАЛАРЫ»
АРНАЙЫ ЖОБАСЫ

МАҚСАТЫ:
Ұлы Даланың Ұлы тарихи тұлғаларының өмірі мен мұраларын зерделеу және насихаттау.

МІНДЕТТЕРІ:
1. «Ұлы даланың Ұлы есімдері» оқу-ағарту парк-энциклопедиясын құру.
2. Шетелдік сарапшыларды тарта отырып, оның ішінде альтернативті жастар өнерінің шығармашылық әлеуетін пайдалана отырып, қазіргі өнердегі ұлы ойшылдардың, ақындар мен билеушілердің заманауи сурет галереясын қалыптастыру.
3. Ұлы Тұлғаларының мұраларын мәңгіге қалдыру, соның ішінде барлық аймақтарда ашық аспан астындағы мұражайлар ашу
4. Олардың мұраларын көпшілікке тарату, оның ішінде «Ұлы даланың көрнекті тұлғалары» - «Ұлы Дала Тулғалары» танымал ғылыми сериясын құру және тарату.

ТҰЛҒАТАНУДЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАЙ АЛДЫҚ ПА?

Қазақстан Республикасының бірінші Президенті Н.Ә.Назарбаев «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласында **«…көпшіліктің санасында тарихи үдерістер, негізінен, тұлғаландыру сипатына ие болады, көптеген халықтар өз елінің ерекше елшісі сынды ұлы бабаларының есімдерін мақтан тұтады» …» деп нақтылады.**

Ондай ұлық тұлғалардың қасиетті Ұлы дала төсінде де аз болмағанына тоқталды. Ұлы бабаларымыздың тарихи тұлғасы арқылы жас буын ұрпақты тәрбиелеудің маңызы аса зор екенін ескере отырып, Отан тарихының кезеңдерін кеңінен қамтитын «Ұлы дала тұлғалары» атты ғылыми-көпшілік сериялардыш ығарып, тарату жұмыстарын жүйелендіру және жандандыру қажет» деді.

Н.Ә.Назарбаевтың осы бастамасын жүйелі түрде қолға алып, ұлттық тарих ғылымындағы тұлғатану саласын кеңінен дамыту – тарихи сананың жаңғыруына негіз болмақ. Сондықтан да отандық тарих ғылымының бір саласы болып табылатын тұлғатану жанрының өзекті мәселе

Бүгінгі отандық тарих ғылымы қоғамдық өзгерістердің басында тұрған, тұтас бір дәуір халқының тарихи санасына сілкініс әкелген ұлы тұлғалар тарихын (ғұмырнама) жазудың теориялық және методологиялық негіздерін толық айқындап, оның өзекті мәселелеріне толыққанды жауап берген жоқ.

Барлық түркі халықтарында, әсіресе қазақ халқында көшбастаушы тұлғалар тарихы арқылы сол тарихи кезеңді баяндау жанрының өте жоғары деңгейде дамығандығын ескере отырып, жеке тұлғалардың тарихи тұлғасын сомдаудың теориялық-методологиялық негіздерін ертедегі еңбектерден іздеген жөн сияқты.

Мысалы, Орхон-Енесай бойындағы көк тасқа қашап жаздырған «Тонықөк», «Күлтегін» тарихи жырлары осы ұлы тұлғалардың өмірі арқылы көне түріктер тарихынан мол мағлұмат береді.

Орта ғасырларда классикалық тарихи туындыны дүниеге әкелген Мұхамед Хайдар Дулати өзінің «Тарих-и Рашиди» атты шығармасын моғол ханы Әбдірашидке арнағаны белгілі. Осы еңбекті оқығанда, Әбдірәшид ханның тұлғасы арқылы Қазақ хандығы дүниеге келген дәуірге туристік саяхат жасағандай әсерге бөленесіз.

Қадырғали Қосынұлы Жалайридің Борис Годуновқа арналған «Шежірелер жинағы» арқылы Тәуекел хан заманындағы Русияның тарихи даму келбетін, қазақ хандары мен сұлтандарының тарихи рөлін көре аласыз. Сонымен қатар, Ахмет Кенесариннің «Кенесары және Сыздық сұлтандар» атты еңбегі, Ш.Уәлихановтың «Қазақтың ата тегі», «Абылай» атты еңбектері; «Ұрыс хан дастаны», «Тоқтамыс хан дастаны», «Едіге би дастаны», «Абылай хан» поэмасы да тарихи тұлғатану жанрының ертеректегі тамаша үлгілері болып табылады.

XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ қайраткерлерін алаштықтар мен коммунистер деп бөле қарастырып, тағы да олардың бірін көтеріп, екіншісін тұқыртуға тырысушылықтың да бар екені белгілі. Бұл мысалдарды тізбелей көрсетудегі мақсатымыз – осы екі лагерьге бөлініп алып айтысып жүргендердің бір жағын жақтау немесе екіншісін даттау емес, тарихи объективтілік тұрғысынан баға бере отырып, өз қолы өз аузына жетпей, отаршылдық қамытын киген халықтың тарихи танымындағы кемшін тұстарға назар аудару болып табылады. Бұл мәселе бізге дейін де көтерілді және бұдан кейін де жалғасын таппақ. Осы арқылы отандық тарих ғылымының тұлғатану саласы үнемі дамып, тың теориялық және методологиялық негіздермен толығып отыруы тиіс.

Қазақ тарихын зерттеудің методологиялық бірқатар мәселелеріне қалам жүгірткен тарихшы-ғалым Х.Әбжанов **«Тарих және тұлға»** жайлы толғана келіп: **«Тұлғатану – Отан тарихы тереңіне бойлаудың кілті**» деп тұжырым жасаған еді.

AUEZOV UNIVERSITY 1943

«ӘЛЕУМЕТТІК-ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ОРТАЛЫҚТАРЫ

жалпы штат бірлігі: 21,75 % құрайды,
оның ішінде:

1 - ҚР ҰҒА академигі, Болон ҒА корреспондент-мүшесі; 8 - ғылым докторы;
7 – ғылым кандидаты; 8 – ғылым магистрі; 3 – бакалавр жұмыс жасайды.

EGEMEN.KZ

Шымкентте Т.Рысқұловтың 125 жылдығына арналған халықаралық конференция өтті

Панорама Шымкента — НАЦИОНАЛЬНЫЙ КОД — 5

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

РЫСКУЛОВ
И ЕГО ОКРУЖЕНИЕ

175 ЖЫЛ
AUEZOV
МИТРАС
«ТҮРІК ӘЛЕМІ: АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ КӨЗҚАРАСТАРЫ ЖӘНЕ ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ҚОҒАМЫНЫҢ ЖАҢҒЫРУЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ МӘДЕНИ-АҒАРТУ ФОРУМЫ
онлайн жүйесінде өтеді
МЕЖДУНАРОДНЫЙ КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНЫЙ ФОРУМ
«ТЮРКСКИЙ МИР: ВЗГЛЯДЫ АБАЯ КУНАНБАЕВА И МОДЕРНИЗАЦИЯ ОБЩЕСТВА КАЗАХСТАНА В XXI ВЕКЕ»
проводится в онлайн режиме
12 маусым
июня

175 ЖЫЛ
12 маусым

АБАЙДЫН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
ЮНЕСКО ҚАМҚОРЛЫҒЫНДАҒЫ «»МӘДЕНИЕТТЕРДІ ЖАҚЫНДАСТЫРУ ОРТАЛЫҒЫ» МЕМЛЕКЕТТІК МУЗЕЙІ Алматы, Қазақстан
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
М.ӘУЕЗОВ атындағы ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТІ
«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ» ОРТАЛЫҒЫ «МИРАС» РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ АКАДЕМИЯСЫ» ҚОҒАМДЫҚ ҰЙЫМЫ Шымкент, Қазақстан
МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ И СПОРТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МУЗЕЙ «ЦЕНТР СБЛИЖЕНИЯ КУЛЬТУР»» ПОД ЭГИДОЙ ЮНЕСКО Алматы, Казахстан
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЮЖНО-КАЗАХСТАНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ имени М.АУЭЗОВА
«МИРАС» АКАДЕМИЯ ДУХОВНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ общественная организация ЦЕНТРА «РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ И АССАМБЛЕИ НАРОДА КАЗАХСТАНА». Шымкент. Казахстан
РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ
AUEZOV UNIVERSITY
МИРАС
175 ЖЫЛ
Ұлы ақын Жамбыл Жабаевтың 175 жылдығына арналған
«ЖАМБЫЛДЫҢ АҚЫНДЫҚ МҰРАСЫ ЖӘНЕ ЖАМБЫЛТАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
атты ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯСЫ
МЕЖДУНАРОДНАЯ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
«ПОЭТИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ ЖАМБЫЛА И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЖАМБЫЛОВЕДЕНИЯ»
посвященая 175 летию Великого поэта Жамбыла Жабаева
Алматы, Шымкент 19.02.2021
Подключиться к конференции Zoom
https://us02web.zoom.us/j/5607833529?pwd=Q0RLTjFyVnI4Mmtmc1JjZVkzVnFOUT09
Идентификатор конференции: 560 783 3529
Код доступа: 0000

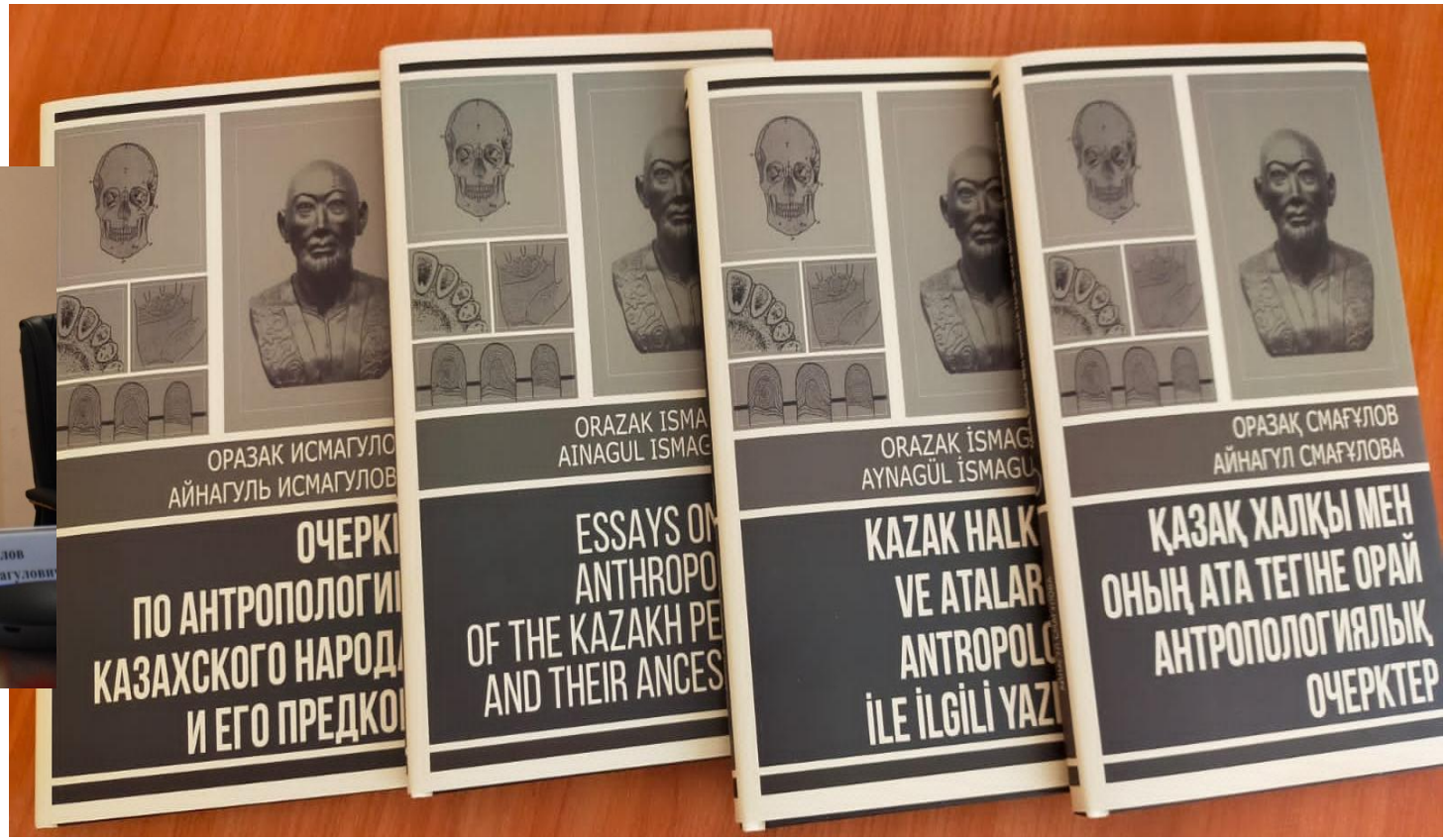

AUEZOV
МИРАС
Ұлы ақын Жамбыл Жабаевтың 175 жылдығына арналған
«ЖАМБЫЛДЫҢ АҚЫНДЫҚ МҰРАСЫ ЖӘНЕ ЖАМБЫЛТАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
атты ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

Қуат Маратұл...
17 чел. в зале ожидания
Посмотреть

AUEZOV
МИРАС
175 ЖЫЛ

«ӘЛЕУМЕТТІК-ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ 2021-2022 оқу жылында атқарылған жұмыстың НӘТИЖЕСІНДЕ

- **ҒЗИ ғалымдарының жұмыстары:** **монографиялар, оқу құралдар, әдістемелік нұсқаулар болып жарыққа шықты.**

«ӘЛЕУМЕТТІК-ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ қызметкерлері нәтижелі жұмыс үшін

- **28.11.2021 ж.,** Ашхабад қ.,- Түркіменстанда XV саммитте О.Исмағұлов және А.Исмағұлова тарих, мәдениет, әдебиет және өнер саласындағы халықаралық сыйлық және ECO (Экономикалық ынтымақтастық ұйымы) атынан естелік медаль берілді. **22.12.2021 ж**., ал Алматы қ., ҚР ҰҒА Президиумы Халықаралық Түркі академиясының күміс медалі табысталды және ҚР Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай марапаттады.

- **ҒЗИ ғалымдарының жұмыстары:** **монографиялар, оқу құралдар, әдістемелік нұсқаулар болып жарыққа шықты.**

ТВОРЧЕСТВО

ИССОЗДАТЬ КОСМОС АБАЯ

В этом году в Казахстане отмечают 125-летие Мухтара АУЭЗОВА. Видный казахский писатель, драматург и ученый родился 28 сентября 1897 года в Семее.

Магистр истории, руководитель научного центра «История и этнология» Auezov University Шолпан ТОРТАУТОВА представила читателям «Панорамы Шымкента» свою статью-исследование «Творчество Мухтара Ауезова в искусстве Кулахмета Ходжикова» (советский казахский художник театра и кино, график, сценарист):

«Династия Ходжиковых стала одним из ярких примеров игрового вклада в летопись истории и культуры Казахстана, и на сегодня это одно из крупных направлений культурного достояния страны, имеющее мировое значение. Творчество семьи Ходжиковых по праву вошло в сокровищницу культуры Казахстана, обогатившее талантливыми произведениями живопись и графику, скульптуру и декоративное искусство, театр и кино.

Мы провели неординарную работу по исследованию творчества семьи Ходжиковых, в частности, потомков знаменитых братьев Ходжиковых, внесших большой вклад в становление и развитие культуры Казахстана и всего советского периода в XX веке, - культуролога Сауле Кулахмедовны Ходжиковой - дочери Кулахмета Ходжикова - и племянницы лауреата Государственной премии КазССР Султан-Ахмета Ходжикова. Это привело нас к научным исследованиям ранее неопубликованных и редких фотоматериалов и картин из семейного архива. Сауле Кулахмедовна предоставила свои исследования по семье, на основе которых проведен источниковедческий анализ и историографический обзор, выявлены новые направления в исследовании семьи Ходжиковых.

Кулахмет Ходжиков родом из Ак-Мечети (Кызылорда). Родился 22 ноября 1914 года, скончался 22 августа 1986 года в Алматы. Был членом Союза художников СССР, Союза кинематографистов СССР, заслуженным деятелем искусств КазССР, отличником кинематографии СССР. Учился в Ташкентском институте хлопководства. Оставив учебу в институте, поехал в Санкт-Петербург, где в 1936 году окончил художественную студию при Большом театре (преподаватели - В. Ходжевич, А. Тышлер, М. Левин). В 1936-1938 годах служил в армии, был участником ВОВ.

С 1938 года работал художником Казахского драматического театра в Алматы; в 1930-1941 и с 1942-1973 года - художником-постановщиком Центральной объединенной киностудии - ЦОКС, затем - Алма-Атинской киностудии художественных и документальных фильмов, потом - «Казахфильма». В 1970-1972 годах был основателем и первым директором республиканского музея народного прикладного искусства.

Его отец - Комыркожа Ходжиков - был известным человеком во всем Туркестанском крае на рубеже XIX-XX веков. Ученый, просветитель, общественный деятель, автор первого казахского букваря и других исторических трудов, он открыл школы нового образца. В 1917 году входил в первое национальное Правительство Туркестанской (Кокандской) Автономии. Мать - Латина Мунайтбасова Лапина - первый театральный художник, мастер декоративно-прикладного искусства - стояла у истоков театрального и оперного искусства страны. Великолепное знание казахских национальных традиций помогло ей создать уникальные костюмы с национальным колоритом первых постановок оперных и драматических спектаклей. Костюмы Латины Ходжиковой одевали героев оперных спектаклей: Кулиш Байсеитова, Курмишбек Джандарбеков, Шара Жиенкулова, Канибек Байсеитов, братьев Абдуллиных и другие.

Семья Ходжиковых пережила много тяжелых событий. Ее членов коснулись политические репрессии 30-х годов прошлого столетия - Комыркожа Ходжиков и сын Ходжакмет были репрессированы, последний вернулся, но скончался от болезни в 1943 году.

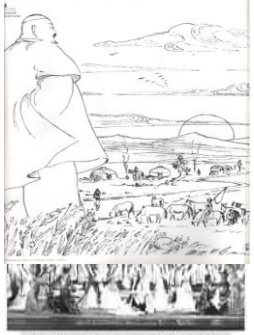
Мать Латина оказала огромное влияние на сыновей. Она передала им свой талант: трое братьев - Ходжакмет, Кулахмет, Нуракмет - стали профессиональными художниками, младший - Султан-Ахмет, тоже хорошо рисовал, но по совету старшего брата Кулахмета, работавшего в кино в качестве художника-постановщика, стал кинорежиссером. Он, сам будучи панфиловцем, снял фильм «Панфиловцы» в 1981 году.

Свою творческую карьеру Кулахмет начал 18-летним юношей в казахском драмтеатре. В тридцатые годы К. Ходжиков оформил около 20 спектаклей Казахского театра драмы, в 1944 году - оперу «Абай» в оперном театре. В качестве художника-постановщика «Казахфильма» оформил десятки кинофильмов, возведших в национальный кинофонд: «Под звуки домбр» (1943), «Песни Абая» (1945), «Это было в Шуге» (1955), «Мы из Семиречья» (1958), «Салан» (1961), «Меня зовут Кожа» (1963), «Алдар-Косе» (1964), «Земля отцов» (1966), «Храни свою звезду» (1975). Создал рабочие эскизы к кинофильму «Кыз Жибек» (1967).

Когда началась война, Кулахмет добровольцем ушел в армию. Но по решению правительства был отозван для работы на только что созданной в Алматы ЦОКС - центральной объединенной киностудии. Он стал первым казахским художником, кто бок об бок проработал на ЦОКС «Мосфильма» и «Ленфильма», эвакуированных в годы ВОВ, с прославленными мастерами советского кино - Сергеем Эйзенштейном, Григорием Рошалем, Моисеем Левиным и другими. На этой студии в годы войны снимались фильмы для поддержания духа воинов, сражавшихся на фронтах. Он создал эскизы для фильма «Батыры степей», в котором рассказывалось о военном подвиге летчика Тулегена Токтарова и параллельно шло повествование о народном герое Курмангазы, который «...не пожалел жизни, раздал мулт гору Тологай, чтобы дать людям живительную воду».

Ходжакмет Кулахмет

Работа по оформлению оперы «Абай», 1944

Кулахмет является родоначальником многих жанров изобразительного искусства. Он известен еще как книжный график-иллюстратор, создал ряд иллюстраций к произведениям классиков казахской литературы.

Судьбы Кулахмета Ходжикова и Мухтара Ауезова связала творческая работа по оформлению оперы «Абай». Либретто к опере, на основе своего романа «Путь Абая», написал Мухтар Ауэзов. Авторами музыки выступили выдающийся музыковед, дирижер, один из основателей музыкального образования Казахстана Ахмет Жубанов и композитор, автор множества песен романсов и вальсов Латиф Хамиди.

Премьера оперы «Абай», которая не сходит со сцены уже многие годы, состоялась в трудные годы Великой Отечественной войны (24 декабря 1944 года) и явилась своеобразным свидетельством стойкости и мужества народа, духовного могущества отечественной культуры. Премьера была приурочена к 100-летнему юбилею Абая и 10-летию со дня открытия Казахского театра оперы и балета. Первым исполнителем роли Абая стал выдающийся певец Рашид Абдуллин, партию Ажар пела легендарная Кулиш Байсеитова. Постановщиками были замечательные мастера национального театрального искусства Канибек Байсеитов и Курмангбек Джандарбеков, дирижировал оркестром Леонид Шергородский. Декорации к опере создал Кулахмет Ходжиков. С тех пор «Абай» на протяжении многих десятилетий открывает театральные сезоны.

В 1958 году золотой тенор Казахстана и режиссер-постановщик ГАТОБ Байгали Досымжанов осуществил новую постановку оперы, которая многие годы не претерпевала каких-либо существенных изменений.

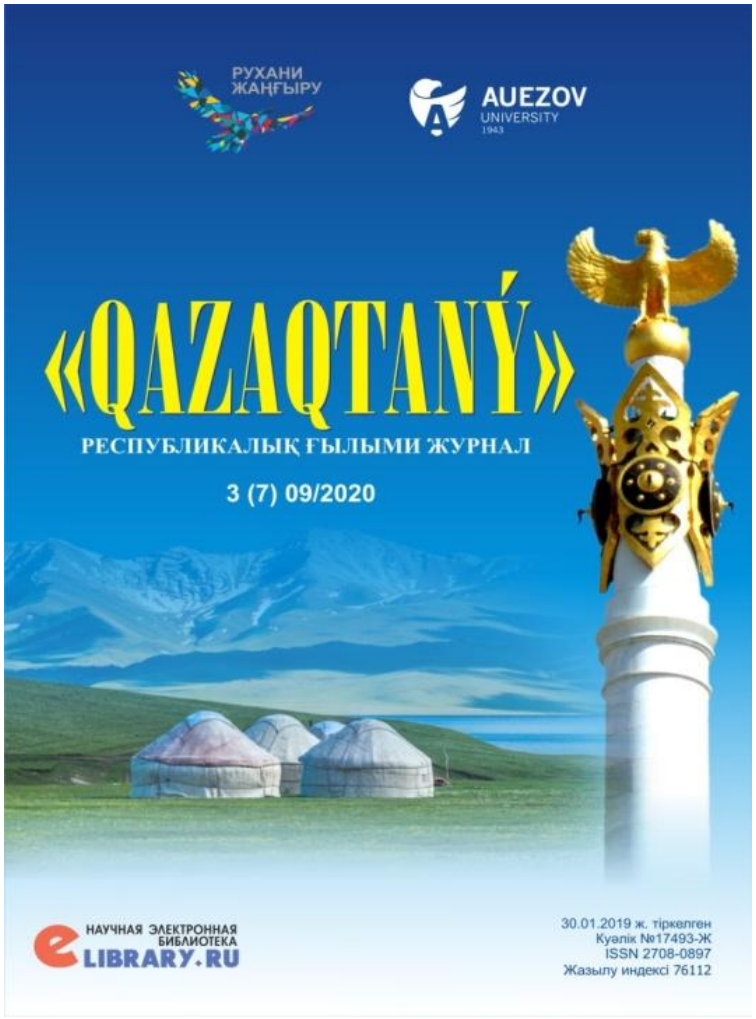
В 2014 году к 180-летию Кулахмета Ходжикова была выпущена почтовая марка. В 2015 году была издана книга-альбом «Кулахмет Ходжиков - первый художник казахского театра и кино», получившая диплом первой степени на международном конкурсе «Надано в СНГ», а также снят документальный фильм «Тарлан. Кулахмет Ходжиков» производства «Казахфильма» имени Ш. Айманова (режиссер Булат Нусимбеков).

В 2020 году Казахстан отметил 175-летие великого казахского мыслителя и поэта Абая Кунанбаева. Академия духовной модернизации «Мир-РАС» научного центра «История и этнология» ЮКУ имени Мухтара Ауезова провела международный культурно-просветительный форум «Тюркский мир: взгляды Абая Кунанбаева и модернизация общества Казахстана в XXI веке», где была презентована книга доктора филологических наук, профессора, абаеведа, мухтароведа Мекемтаса Мырзахметулы «Толық Адам». На первой странице издания имеется изображение Абая, написанное Кулахметом Ходжиковым.

14 мая 2021 года, после долгого перерыва, высвобожденных ограничений коронавируса, в Алматы, на сцене Казахского национального академического театра оперы и балета имени Абая, вновь звучала знаменитая опера «Абай». Зрителям была представлена последняя, третья, версия оперы на либретто Мухтара Ауэзова, которую по праву называют жемчужиной в репертуаре театра. Она была создана несколько лет назад творческой группой из Италии. Режиссер-постановщик новой версии - Андреа Чиньи. Постановка была приурочена к 115-летию ее создателей-композиторов - народного артиста КазССР, академика АН Казахстана, профессора А. Жубанова и народного артиста КазССР, лауреата Государственной премии РК Л. Хамиди.

Выдающимся художником-графики Казахстана - К. Ходжиков, Е. Сидоркин, М. Кажендинов и многие другие - разрабатывали тему оперы «Абай», создавали глубокие образы великого философа степи. И неудивительно, что, когда в серии «Всемирная литература» решили издать роман-эпопею М. Ауэзова «Путь Абая», графические работы к произведениям Абая выполнил К. Ходжиков. Его работы отличались пластичностью сегуэтов, художнику была присуща острота видения, экспрессия и динамика формы, широкая палитра настроений и чувств. В своей статье «В свободном плавании: как иллюстрация к стихам Абая стала самостоятельной картиной» литературовед Наиля Галеева дала отличный анализ работы К. Ходжикова по великому мыслителю Абаю: «Кулахмет Ходжиков, отдавший много сил и времени сложной и притягательной миссии воссоздать космос Абая, синг средствами графики нащупать глубинный пласт творчества великого казахского поэта. Цельно и просто он представил пластическую ему метафору: необозримый «степной мир как прообраз рая».

ғылыми зерттеулерін іске асыру бойынша ақпарат

М.Әуезов атындағы ОҚУ-нің 30.01.2019 ж., №39-нқ бұйрығы бойынша **«QAZAQTANÝ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ** жылына 4 рет, әр тоқсанда: наурыз, маусым, қыркүйек, желтоқсан айларының соңында шығарылады.

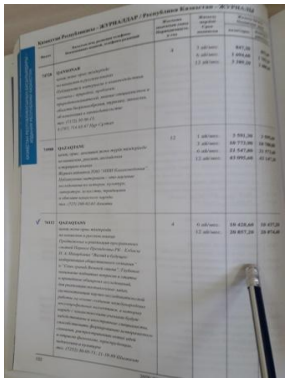
Ғылыми журналға Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде тіркеліп «Мерзімді баспасөз басылымын, ақпарат агентігін және желілік басылымды есепке қою, қайта есепке қою туралы» 30.01.2019 ж., **№17493-Ж.** куәлігі берілген.

Қазпошта АҚ Каталогы бойынша жжазылу индексі – 76112. РҒДИ Ресей ғылыми дәйеккөз индексі базасына **(РИНЦ)** тіркелген (05.05.2019ж. №260 келісім-шарт) жарыққа шығарушы жауапты құрылым: М.Әуезов атындағы ОҚУ-дың «Рухани жаңғыру» жобалық кеңсесі. Ғылыми журнал **«Рухани жаңғыру» бағдарламасына ғылыми сүйемелдеу жасау мақсатында гуманитарлық, педагогика, филология және шығармашылық** салалардағы маңызды теориялық, әдістемелік, қолданбалы және сараптамалық сипаттардағы зерттеулердің нәтижесін жариялау үшін құрылды. **ISSN 2708-0897**

- **гуманитарлық ғылымдар бағытындағы тақырыптық рубрикалар**: ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ; ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ; АРХЕОЛОГИЯ; ЭТНОЛОГИЯ; ТҮРКІТАНУ; АРХИВ ІСІ; МҰРАЖАЙ ІСІ; КІТАПХАНА ІСІ; САЯСАТТАНУ; ФИЛОСОФИЯ; МӘДЕНИЕТТАНУ; ЗАҢТАНУ; ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР; ЭКОНОМИКА; ӘЛЕУМЕТТАНУ; ӨЛКЕТАНУ ЖӘНЕ ТҰЛҒАТАНУ;
- **педагогика ғылымдары бағытындағы тақырыптық рубрикалары**: ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ; ПСИХОЛОГИЯ ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИВТІК БІЛІМ БЕРУ;
- **филологиялық ғылымдар бағытындағы тақырыптық рубрикалар**: ТІЛ БІЛІМІ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ; КОГНИТИВТІ АСПЕКТІДЕГІ ТІЛДІ ҮЙРЕНУ-МӘДЕНИАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫҢ НЕГІЗІ;
- **шығармашылық бағытындағы тақырыптық рубрикалар:** ӨНЕР (МУЗЫКА; ХОРЕОГРАФИЯ, ТЕАТР); БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІ ЖӘНЕ ДИЗАЙН (КӘСІПТІК БІЛІМ).

Мақалалар антиплагиат базасында тексеріліп, 85-100% көрсеткішімен жарияланды

2022 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АТАУЛЫ КҮНДЕРІ

Ойшыл, ақын, мемлекет қайраткері Жүсіп Баласүгүнидің туғанына 1005 жыл (1017/1021-1075)

Қоғам және мемлекет қайраткері Қазыбек бидің туғанына 355 жыл (1667-1764)

Тәуке ханның кеңесшісі, кіші би Джуз Әйтеке бидің туғанына 340 жыл (1682-1766)

Қазақ хандығының соңғы ханы Кенесары Қасымұлының 220 жылдығы (1802-1847)

1 қаңтар-әнші, Қазақстанның Халық әртісі, КСРО Халық әртісі, Халық Қahарманы Роза Тәжібайқызы Бағлановаңың туғанына 100 жыл (1922-2011)

12 қаңтар-Қазақстанның тұңғыш басшысы, көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері Дінмұхамед Ахметұлы Қонаевтың туғанына 100 жыл (1912-1993)

22 наурыз-қазақ әдебиетінің негізін қалаушы, Қазақстанның Халық жазушысы, академик Ғабит Махмұтұлы Мүсіреповтың туғанына 120 жыл (1902-1985)

23 наурыз – әдебиет ғалымы, жазушы, профессор, Қазақстан Ұлттық ғылыми Академиясының академигі Серік Смайылұлы Кирабаевтың туғанына 95 жыл (1927)

2 Мамыр - қазақ әншісі, Қазақ опера өнерінің негізін қалаушы, қоғам қайраткері, КСРО Халық әртісі Күләш Байсейітованың туғанына 110 жыл (1912-1957)

4 маусым - Қазақстан Республикасының туы, елтаңбасы мен Әнұранының Мемлекеттік рәміздерінің қабылданғанына 30 жыл (1992)

15 шілде - Кеңес Одағының Батыры Мәншүк Мәметованың 100 жылдығы (1922-1943)

28 қыркүйек драматург Мұхтар Әуезовтің туғанына 125 жыл

Жазушылар Ғабит Мүсірепов пен Ғабиден Мұстафинге 120 жыл

3 қыркүйек Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығы Ұлт мұғалімі, түрколог, "Алаш" қайраткері, Ұлттық жазу реформаторы, қазақ тілі мен әдебиеті туралы ғылымның негізін қалаушы

Ақын, ағартушы Дулат Бабатайұлына 220 жыл.

Шешен Қазыбек биге 335 жыл

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА 2022 ГОД

1005 лет со дня рождения мыслителя, поэта, государственного деятеля Жусипа Баласугуни (1017/1021-1075)

355 лет со дня рождения общественного и государственного деятеля Казыбек Би (1667-1764)

340 лет со дня рождения советника Тауке хана, би Младшего Джуза Айтеке Би (1682-1766)

220 летие последнего хана Казахского ханства Кенесары Касымулы (1802-1847)

1 января – 100-летие со дня рождения певицы, Народной артистки Казахстана, Народной артистки СССР, Халық Қаһарманы Розы Тажибаевны Баглановой (1922-2011)

12 января – 100 лет со дня рождения первого руководителя Казахстана, видного общественного и государственного деятеля Динмухамеда Ахметовича Кунаева (1912-1993)

22 марта – 120-летие со дня рождения основоположника казахской литературы, Народного писателя Казахстана, академика Габита Махмутовича Мусрепова (1902-1985)

23 марта – 95 лет со дня рождения ученого исслелователя литературы, писателя, профессора, академика Национальной научной Академии Казахстана Серика Смаиловича Кирабаева (1927)

2 мая – 110 лет со дня рождения казахской певицы, основоположницы казахского оперного искусства, общественного деятеля, Народной артистки СССР Куляш Байсеитовой (1912-1957)

4 июнь – 30-летие принятия Государственных символов Флага, Герба и Гимна Республики Казахстан (1992)

15 июля - 100-летие Героя Советского Союза Маншук Маметовой (1922-1943)

28 сентября 125 лет со дня рождения драматурга Мухтара Ауэзова

120 лет писателям Габиту Мусрепову и Габидену Мустафину

3 сентября 150 летие Ахмета Байтурсынова учителя нации, тюрколога, деятеля "Алаш", реформатора национальной письменности, основателя науки о казахском языке и литературе

220 лет поэту, просветителю Дулату Бабатайулы.

335 лет оратору Казыбек Би

Көтеріп отырған «Ұлы дала тұлғалары» ғылыми-көпшілік сериясын жазу – ұлттық тарихи сананың жаңғыруына үлкен үлес қосатынын, жас буын ұрпақты патриотизмге тәрбиелеуде таптырмас құрал болатыны сөзсіз.

Сондықтан да, жас буын ұрпақты дал қылатын, ұлттық дамуымызға кедергі келтіретін ғылыми негізсіз, қарама-қайшы пікірлерге толы еңбектердің дүниеге келуінің алдын-алуымыз қажет сияқты.

Осы орайда, тұлғаға қатысты еңбектер мен басқа да зерттеулерге тарихнамалық талдау жасап, тұлғатанудың қазақстандық теориялық-методологиялық негіздерін жасауға ықпал етеді.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАҚМЕТ !